

Hazırlayan:

Prof. Dr. Kerem Alkin

Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

İşçi Partisi milletvekilinin öldürülmesi sonrası, anketlerde 'Brexit' lehinde oy kullananların azalması, euro-dolar paritesini 1,1350 doların üzerine taşırken, altının onsunun 1300-1350 dolara tırmanma olasılığı bir başka bahara kalmış olabilir. FED'in toplantısından çıkan karar ve FED yetkililerinin açıklamalarının yanı sıra, İngiliz halkının da AB'de kalma yönünde karar alma ihtimalinin yükselmesi, TCMB Para Politikası Kurulu üyelerini 21 Haziran Salı günü 50 baz puan bir faiz indirimi kararı almaya yönlendirebilir.

- Ali Babacan'ın Başbakan Yardımcısı olduğu dönemde, Ekonomi Yönetimi'ni oluşturan bakanlar arasındaki görüş ayrılıkları ve kimi zaman medya üzerinden yürüyen tartışmalar, bilhassa, bambaşka bir kurguyla oluşturulmuş olan 65. Hükümet döneminde büyük ölçüde sonlanır, diye düşünsek de, **Ekonomi Yönetimi'nin farklı sac ayaklarını oluşturan bakanların farklı tondaki açıklamaları, son 3 yıldır Ekonomi Yönetimi'nde gözlenen farklı yöndeki açıklamalardan kaynaklanan huzursuzluk ve belirsizliğin devamına sebep oluyor.** Açıkçası, Ekonomi Yönetimi'ni oluşturan bakanların, zaman zaman, birbirine tezat açıklamalarının ve **bilhassa TCMB üst yönetiminin Para Politikası Kurulu tercihlerine yönelik açıklamalar, Türkiye'ye ilgili süregelen küresel yatırımcıları, uluslararası finans kurumlarının profesyonellerini ve yurt içi piyasa aktörlerini tedirgin etmekte. Oysa, genel bir 'sükut' dönemine girilse, bakanlar az ve öz, daha çok reformlara ve geleceğe yönelik içerikle konuşsalar, piyasadaki tansiyon da aslında yatışmış olacak.**
- Bununla birlikte, bu problemin sadece ülkemizde sınırlı olduğunu da sanmayın. Bugünlerde, IMF'in eski baş ekonomisti, bugün **Hindistan Merkez Bankası'nın başında olan Raghuram Rajan, Eylül'de görev süresinin son bulmasının ardından görevi bırakacağını açıkladı. Rajan'ın beklenmeyen açıklaması, Başbakan Narendra Modi'nin yakınındaki isimlerin, Rajan'ı faiz oranlarını çok yüksek seviyede tutmakla eleştirmesinin hemen ardından geldi.** Rajan, çalışanlara hitaben yazdığı ve geçen Cumartesi (18 Haziran) günü yayınlanan mektubunda, 2013'te göreve gelmesinden bu yana sağlanan bazı gelişmeleri sıraladı. Bu gelişmeler arasında, enflasyon hedeflemesine geçiş, rupinin istikrara kavuşturulması ve devlet bankalarında reformlara destek olunması yer aldı.

- **53 yaşındaki Rajan, enflasyon ve bankalar konusunda hala yapılması gereken bir çok iş olduğunu da söyledi.** Rajan, "4 Eylül 2016'da görevim sürem sona erdiğinde akademiye geri döneceğimi sizlerle paylaşmak isterim. Ancak, tabii ki ülkem bana ne zaman ihtiyaç duyarsa hizmet etmeye hazır olacağım." ifadelerini kullandı. Maliye Bakanı Arun Jaitley, hükümetin Rajan'ın görevi süresince yaptıklarını takdir ettiğini ve görevi bırakma kararına saygı duyduğunu söyledi. Jaitley, twitter hesabından yaptığı açıklamada, Hindistan Merkez Bankası Başkanlığı görevine atanacak yeni ismin kısa sürede açıklanacağını belirtti. **Rajan başta olmak üzere, kimi gelişmekte olan ekonomilerin merkez bankası başkanları ve üst yönetimleri üzerinde baskı oluşturan unsur ise, önde gelen bir çok ülkenin (Euro Bölgesi, Japonya, kimi İskandinav Ülkeleri) bu dönemde 'negatif faiz' uyguluyor olmaları. Bu nedenle, siyasiler, kendi ülkelerindeki merkez bankasının radikal faiz indirimi yapmamasını ilginç bir şekilde, merkez bankası üst yönetiminin bir direnişi veya siyasetçilere kafa tutması gibi görüyorlar.**
- Rajan, uyguladığı sıkı para politikası ile yıllık enflasyonu yüzde 5'e kadar indirmeyi başardı ve bugünlerde yüzde 5.8 düzeyindeki yıllık enflasyon nedeniyle, Hindistan Merkez Bankası'nın para politikası faiz oranını yüzde 6.5'in altına indirmesine de doğal olarak taraftar değildi. **Aynı tartışma bizde de yaşanmakta. Bugün için, baz etkisiyle, yıllık enflasyon Türkiye'de yüzde 6.6'ya kadar gerilemiş olsa da, yıl sonu beklentisi yüzde 7.5 ile 8 arası. Merkez Bankası'nın geçtiğimiz hafta yayınlanmış son 'Beklenti Anketi'ne cevap vermiş olan yüze yakın ekonomistin tahminlerinin ortalaması, 2016 yılı sonu için yüzde 7.64, 2017 yılı ortası için yüzde 7.6; ve, ancak 2018 yılı sonunda yüzde 6.95 ile, yüzde 7'nin altında bir yıllık enflasyon beklendiğini gösteriyor. Haliyle, TCMB üst yönetimi de, en az 1 yıl daha yıllık enflasyonun ortalama yüzde 7.5 ve üstünde seyretmesinin öngörüldüğü bir ortamda, ve bilhassa 'çekirdek enflasyon' değerlerinin hayli yüksek seyrettiği bir noktada, para politikası faiz oranını radikal oranda düşürmek istemiyor.**
- **Gel gör ki, piyasa profesyonelleri ve siyasetçiler, 21 Haziran Salı günü TCMB Para Politikası Kurulu toplantısından 0.50 puanlık bir faiz indirimi kararının çıkacağına kendilerini hazırlamış durumdalar. Kimi siyasiler ise, en az 1 puanlık indirim beklentisinden söz ediyor.** TCMB üst yönetiminin ise, sadece 0.25 puan indirmesi herkesi 'ters köşe' yapar. Finans kurumlarının indirim beklentisi ise 0.25 ile 0.50 puan arasında. **Anadolu Ajansı Finans Portalı'nın anketi, ankete katılan finans kurumu ekonomistlerinin tamamının faiz koridorunun üst bandında, teknik ifade ile, marjinal fonlama oranında indirim beklediklerini gösteriyor. Ankete katılan ekonomistlerden sadece 1'i bu indirimin 25 baz puan olacağını, geri kalanların tümü ise 50 baz puan düzeyinde gerçekleşmesini belirtmiş.** Öte yandan, ekonomistlerin tamamı, TCMB'nin para politikası temel faiz oranı olan, bir hafta vadeli repo ihale faiz oranında da ve faiz koridorunun alt bandı olan, borçlanma faiz oranında da değişiklik olmayacağını öngörmüşler. **Uluslararası finans kurumları ise, TCMB'nin sadece 0.25 puan faiz indireceğini bekliyor.** TCMB, geçen ayki PPK toplantısında faiz koridorunun

üst bandını 50 baz puan düşürerek yüzde 9,5'e çekerken, politika faizini yüzde 7,50 ve faiz koridorunun alt bandını yüzde 7,25'te bırakmıştı.

- Konu, geçen hafta yayınlanan TCMB'nin haziran ayı beklenti anketinden açılmış iken, 20 Haziran ile başlayan haftaya, Pazartesi sabahının ilk saatlerinde, 2,92 TL düzeyinde başlayan dolar kuru, şu dakikalarda 2,9078 TL ile 2,9211 TL arasında, hayli geniş bir dalgalanma ile haftaya başlamış iken, yüze yakın ekonomistin beklentilerinin ortalaması, ay sonunda dolar kurunun 2.94 ile 2.95 TL arasında beklendiğini gösteriyor. 2016 yıl sonu için dolar kuru tahmini ise 3,10-3,12 TL düzeyinde. 2017 ortasında ise, dolar kurunun 3,20-3,23 TL arasında olacağını öngörmüşler. Unutmayalım, aynı ankete 2016 yılının ocak ayında, yılın başında verilen cevaplar, 2016 yıl sonu için 3,17 TL'ye, 2017 yılı için ise 3,25-3,28 TL'ye işaret ediyordu. Ekonomistlerin 6 ay içerisinde, dolar-TL kuru ile ilgili tahminleri iyileşmiş. Nitekim, aynı ekonomistlerin 2016 yıl sonu cari açık beklentisi de 6 ayda 34.3 milyar dolardan, 32.5 milyar dolara gerilemiş. Buna karşılık, yılın hemen başında, 2016 yılı sonu için yüzde 3.4 GSYH büyümesi öngörmüş olan ekonomistler, bu öngörülerini yüzde 3.7 düzeyine iyileştirmişler ve aynı iyileştirmeyi de 2017 yılı için yüzde 3.8'den 3.9'a yükselterek yapmışlar.
- Sterlin, bir kamuoyu araştırmasının İngiltere'nin AB'de kalmasını destekleyenlerin oranının kalma karşılarının 3 puan önüne geçtiğini göstermesinin ardından sıçrama yaptı. Euro, yüksek faizli para birimleri ile birlikte değer kazanırken, yen son yedi günde ilk kez değer kaybetti. Hindistan Rupisi ise vadeli işlemlerde, Hindistan Merkez Bankası Başkanı Raghuram Rajan'ın Eylül ayına göre süresinin dolmasının ardından ayrılacağını açıklamasının ardından, son 10 ayın en hızlı kaybını yaşadı. FED kararı ve İngiltere'nin AB'de kalma olasılığının artması ile, ABD Doları'nın değer kaybetmesi ile, dolar cinsinden petrol ve sanayi metallerinin fiyatları yükseldi; buna karşılık, Brexit ihtimalinin azalmasıyla, altın beş ayın zirvesinden geri çekildi.
- Son haftalarda küresel yatırımcıların beklentileri, Brexit olarak da adlandırılan, İngiltere'nin AB'de kalıp kalmayacağına ilişkin tartışmalarla şekillenmekte ve 16 Haziran Perşembe günü AB destekçisi milletvekili Jo Cox'un öldürülmesinin ardından, son anketler ayrılma yanlısı desteğin azaldığı göstermekte. Cox cinayetinin ardından düzenlenen kamuoyu anketi "kalma" yanlılarının yüzde 45 ve "ayrılma" yanlılarının ise yüzde 42 oranında olduğunu işaret etti. Uzmanlar, son Brexit anketlerinin ardından, küresel piyasalarda hisse senedine yönelik olarak, risk alma modu gördüklerini belirttikler; bununla birlikte, bu risk alma iştahındaki hareketlenmenin kısa ömürlü olabileceğini ve küresel piyasalardaki iniş ve çıkışların muhtemelen Perşembe günü referanduma kadar yüksek kalması beklediklerini de ayrıca belirtiyorlar. Bahis sitesi Oddschecker'ın verilerine göre, İngilizlerin AB'den ayrılma kararı almasına ilişkin bahisler yüzde 31 olasılığı işaret ediyor. Bu oran Cox'un ölümü öncesi yüzde 44 seviyesindeydi. Tüm dünyada

hükümetler ve yatırımcılar, Brexit olarak adlandırılan İngiltere'nin AB'den çıkmasının küresel piyasalarda sarsıntı yaratabileceği endişesi ile bu referandumu yakından izlemekteler.

- Biz de ise, hane halkı ve şirketler, mayıs ayında yükselen ekonomik ve siyasi belirsizlikle, bir ara 3,01 TL'nin dahi üstünü gören dolar kurunu iyi değerlendirip, nisan ayı sonunda, **Cumhuriyet tarihinin en yüksek rakamı olarak, 165 milyar dolara ulaşmış olan bankalardaki döviz mevduatı toplamını, mayıs ayı sonuna kadar 156.7 milyar dolara inecek kadar bozdurdular** ve bu bozdurma ile, hesaplardan çıkan 8.3 milyar dolara karşılık gelen 24 milyar TL'lik tasarrufu da, TL mevduatına yatırarak, nisan ayı sonunda 707.5 milyar TL olan TL mevduatı toplamını, 741.7 milyar TL'ye getirdiler. **Bu arada, 10 milyar TL de fazladan, taze TL mevduat hesaplarına yatmış oldu. Haziran ayına girilmesi ile birlikte, yine ekonomik ve siyasi dalgalanmanın artmasıyla, dolar-TL kurunda bir kez daha 2,80 TL düzeyine geri gelişi zor gören vatandaşlarımız, dolar kurunun 2,96-3,00 TL mi, yoksa 2,92-2,88 TL mi, hangi banda oturacağını merakla beklerken, 27 Mayıs ile 10 Haziran arasındaki 2 haftada, döviz mevduatını 2.4 milyar dolar arttırarak, 159.1 milyar dolara getirdiler ve dövize geçiş amacıyla kullanılan 7 milyar TL'nin 2 milyar TL'si, piyasadan gelen TL ile alınırken, 5 milyar TL ise TL mevduatı hesaplarından karşılandı ve 27 Mayıs ile 10 Haziran arası, TL Mevduatı toplamı da 741.7 milyar TL'den, 736.1 milyar TL'ye geldi.**
- Yeni haftaya, Euro Bölgesi'nde bankaların kapalı olduğu bir kutsal gün ile başlıyoruz. Çin'de konut fiyat endeksi verisi yükselmiş gözüküyor. Alman Merkez Bankası aylık raporu ile Almanya'nın enflasyon verilerinin, ABD'de Hazine bonusu ihalelerinin ve Japon Merkez Bankası karar tutanaklarının detaylarının takip edileceği bir pazartesi ile (20 Haziran) haftaya başlıyoruz. **21 Haziran Salı günü, hem TCMB Para Politikası Kurulu kararı ve kararın gerekçesini açıklayan 1 sayfalık metin, hem de Türkiye saati ile 17'de ABD Kongresi'nde konuşacak olan FED Başkanı Yellen'in ABD ekonomisi ve FED'in kararları ile ilgili olarak yapacağı konuşma hayli önemli olacak. Yellen 22 Haziran çarşamba açıklamalarını sürdürecektir.** ABD ekonomisinde konut sektörü fiyat endeksini, Euro Bölgesi'nde ise, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) faiz kararı olmaksızın yapacağı toplantı ve tüketici güveni verileri dikkatle takip edilecek. Perşembe ve cuma hem ABD, hem de Euro Bölgesi'ne yönelik sanayi ve hizmetler sektörü ve tüketici güveni verileri takip edilmeye devam edecek. İngiltere'nin Brexit referandumu sonuçlarının piyasalar üzerinde mutlaka bir etkisi olacak.